

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МОТИВУВАННЯ ТА ЛІДЕРСТВО

підготовки магістра

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 051 Економіка

освітньо-професійної програми Економіка довкілля і природних ресурсів

Силабус освітнього компонента «МОТИВУВАННЯ ТА ЛІДЕРСТВО» підготовки магістра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 «Економіка», за освітньою програмою Економіка довкілля і природних ресурсів.

Розробник: Рейкін В. С., професор кафедри менеджменту та адміністрування, д.е.н., професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

 Олена ПАВЛОВА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
протокол № 15 від 28 червня 2023 р.

Завідувач кафедри

Лариса ЧЕРЧИК

© Рейкін В. С., 2023 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», «Економіка доквілля та природних ресурсів», магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання <u>2022-2023</u>
ІНДЗ: немає		Семестр 1-ий
		Лекції <u>26</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>28</u> год.
		Самостійна робота <u>58</u> год.
		Консультації <u>8</u> год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Рейкін Віталій Самсонович

доктор економічних наук,

професор,

професор кафедри менеджменту та адміністрування

Контактна інформація викладача:

Телефон 0509262369

Електронна пошта: Reikin.Vitaliy@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G

ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Мотивування та лідерство» належить до нормативних, спрямований на формування фахових компетенцій в економічній сфері щодо системи мотивації персоналу та практичних аспектів лідерства. Особлива увага приділяється вибору форм та методів мотивування персоналу з метою підвищення продуктивності праці працівників, а також розвитку управлінської компетентності майбутніх фахівців через поглиблення розуміння природи лідерства та цілеспрямований розвиток практичних навичок лідерства.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета вивчення освітнього компонента – формування системи теоретичних і прикладних знань щодо мотивації персоналу матеріальними, трудовими та статусними засобами, а також розвиток уявлень щодо феномену лідерства, його типології, інструментів лідерства в різних сферах діяльності.

Основними **завданнями** освітнього компонента є:

- вивчення теорії та світового досвіду мотивації персоналу;
- набуття навичок і вмінь самостійно аналізувати стан мотивації персоналу підприємства;
- набуття навиків щодо розробки та обґрунтування рекомендацій підвищення ефективності системи мотивації персоналу підприємства;

- вивчення теорій походження лідерства;
- знання принципів і закономірностей емоційного лідерства;
- вміння застосовувати різноманітні стилі лідерства у відповідній ситуації;
- розуміння фізіологічних витоків та психологічних проявів харизматичного лідерства.

3. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність – здатність визначати та розв’язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК5. Здатність працювати в команді.
- ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

- СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.
- СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв’язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
- СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.
- СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв’язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв’язання, беручи до уваги наявні ресурси.
- СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання.
- СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
- СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.
- СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.
- СК11. Здатність планувати і розробляти проєкти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Програмні результати навчання:

- РН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб’єктами економічної діяльності.
- РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.
- РН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.
- РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
- РН15. Організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

4. Структура освітнього компонента (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бал
Змістовий модуль 1. Теоретичні та прикладні основи мотивування						
Тема 1. Сучасне розуміння мотивації як процесу	10	2	2	6	-	ФО, Т, К / 10
Тема 2. Змістові теорії мотивації	15	4	4	6	1	ФО, Т, К / 10
Тема 3. Процесуальні теорії мотивації	15	4	4	6	1	ФО, Т, ТЕ / 10
Тема 4. Матеріальна, трудова і статусна мотивація праці	15	4	4	6	1	ФО, Т, ТЕ, Е / 10
Тема 5. Методи нематеріальної мотивації	11	2	2	6	1	ФО, Т, К / 10
Разом за модулем 1	66	16	16	30	4	50
Змістовий модуль 2. Теорія та практика формування лідера						
Тема 6. Вступ до теорії і практики формування лідера	13	2	4	6	1	ФО, Д, Т / 10
Тема 7. Теорії походження лідерства	11	2	2	6	1	ФО, Е, Т / 10
Тема 8. Харизматичне лідерство	11	2	2	6	1	ФО, Д, ТЕ, Е / 10
Тема 9. Резонансне лідерство	10	2	2	6	-	ФО, Д, ТЕ / 10
Тема 10. Сучасне лідерство	9	2	2	4	1	ФО, Д, Т, Е / 10
Разом за модулем 2	54	10	12	28	4	50
Види підсумкових робіт						Бал
Залік						100
Всього годин / Балів	120	26	28	58	8	100

Форма контролю: поточне оцінювання (фронтальне опитування (ФО), тести (Т), написання тез (ТЕ), написання есе (Е), дискусія (Д), розгляд кейсів (К), підсумковий контроль у формі заліку. Залік проводиться у письмовій формі (тестування).

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів передбачає: підготовку до практичних занять, опрацювання рекомендованої наукової літератури, написання тез доповідей, написання есе, підготовку до заліку. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни та повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента та містяться в електронному курсі Microsoft Teams:

https://teams.microsoft.com/l/team/19%3a6QDa1V-n-OHlkZjCh7WtFrl_B_5mvgrgZOAF2KaTRGA1%40thread.tacv2/conversations?groupId=3775181e-f40e-4c46-a024-1fc0e817b9c7&tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Пропущені заняття можна відпрацювати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових та контрольних завдань. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnoi.pdf)

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання здобувачів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату».

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

У процесі вивчення освітньої компоненти «Мотивування та лідерство» використовуються такі **засоби та методи оцінювання результатів навчання:**

- тести;
- поточне опитування;
- метод кейсів;
- дискусія;
- написання тез доповідей до наукової конференції;
- написання есе;
- залікове тестування.

Методи навчання: словесний (лекція, бесіда); наочний (демонстрація, ілюстрація), інтерактивний (дискусія, кейс), проблемно-пошуковий (тези, есе).

Політика виставлення балів. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання видів робіт, які передбачені силабусом. Враховуються бали поточного (100 балів), або підсумкового оцінювання (100 балів). При цьому враховуються присутність на заняттях та активність здобувачів під час занять; вимоги академічної доброчесності; своєчасність виконання завдань. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються.

За кожною темою здобувач може набрати максимально 10 балів.

Критерії оцінювання видів робіт:

фронтальне опитування – 4 бали (точна і змістовна відповідь на поставлене запитання), 3 – незначні неточності, 2 – суттєві неточності, поверхнева відповідь, 1 бал – грубі помилки, незрозуміння змісту питання;

тестування – 1-4 бали (розрахунок балів пропорційно до частки правильних

відповідей);

написання тез – 4 бали (за умови відповідності тематиці та незначних коригувань викладачем, 3 бали – суттєве коригування викладачем);

дискусія – 2 бали (за умови коректної аргументації та володіння фактами), 1 бал – відповідність змісту проблеми та володіння фактами без наведення аргументації);

ситуативне завдання – 2 бали (розуміння проблемної ситуації та пропонування управлінських рішень), 1 бал – розуміння проблемної ситуації без пропонування управлінських рішень.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль (залік) проводиться у формі тестових завдань згідно затвердженого розкладу. Тестові запитання складено відповідно до програми курсу. Містять 50 запитань з однією правильною відповіддю, що оцінюється в 2 бали. Максимальна оцінка 100 балів.

Перелік питань на залік

1. Зміст мотиву та мотивації.
2. Стимулювання та винагорода.
3. Стадії мотивації.
4. Управлінські проблеми в контексті мотивації.
5. Теорія ієрархії потреб Маслоу.
6. Теорія Альдерфера.
7. Теорія двох факторів Герцберга.
8. Теорія набутих потреб Мак-Клелланда.
9. Узагальнення змістових теорій мотивації.
10. Теорія очікувань.
11. Теорія справедливості.
12. Концепція партисипативного (спільного) управління.
13. Модель Портера–Лоулера.
14. Використання теорій мотивації в менеджменті персоналу.
15. Поняття та основні положення матеріальної мотивації.
16. Диференціація доходів населення.
17. Трудова і статусна мотивація персоналу.
18. Ретроспектива та теорії нематеріальної мотивації.
19. Планування кар'єри як чинник мотивації.
20. Гуманізація праці як нематеріальна мотивація трудової діяльності.
21. Сутність лідерства.
22. Особистісні якості, що забезпечують здатність до лідерства.
23. Навички лідера.
24. Теорії особистісних якостей.
25. Ситуативні теорії.
26. Атрибутивні теорії.
27. Сутність харизматичного лідерства.
28. Етичні прояви харизми.
29. Неетичний харизматичний лідер.
30. Розвиток харизми.
31. Сутність резонансного лідерства.
32. Резонансні (емоційні) стилі лідерства.
33. Дисонансні стилі лідерства.
34. Вимоги до лідерів у 21 ст.
35. Розвиток особистості сучасного лідера.
36. Соціальний феномен лідерства.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Войтко С. В., Мельниченко А. А. Лідерство та антикризовий менеджмент: підручник. К. : КПІ, 2021. 194 с.
2. Донован А. Самомотивація. К.: Фабула, 2019. 166 с.
3. Крейг Нік. Лідерство починається з призначення. К.: Фабула, 2019. 240 с.
4. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава : ПУЕТ, 2018. 241 с.
5. Пашенко С. Ю., Сербін О. О., Стоян С. П. Креативне лідерство: посібник. К.: «Ліра-К», 2020. 100 с.

Додаткова

6. Гончаренко Т. І. «Мотивація» як предмет економічного дослідження. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Вип. 25. С. 257-259.
7. Кожушко Л. Ф., Щербакова А. С. Лідерство як передумова ефективної системи менеджменту організації. *Вісник НУВГП. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 92. С. 85-95. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve420209>.
8. Мороз В.П. Лідерство як наукова проблема. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. №1. С. 99-110. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-1\(324\)-1-99-110](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-1(324)-1-99-110)
9. Рейкін В. С. Феномен харизматичного лідерства: домінанти та дискусійні аспекти. *Наук. журнал «Економіка та суспільство»*. 2022. № 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-62>
10. Reikin V. Features of Intangible Motivation of Organization Staff. *Наук. журнал «Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки»*. 2022. № 4. С. 79-85. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-79-85>.
11. Сокол Є., Романовський О. Панфілов Ю. Досвід формування лідерів в НТУ «ХПІ». 2020. *Лідер. Еліта. Суспільство*. №1. С. 30-42. DOI: <https://doi.org/10.20998/%x>.

Інтернет-ресурси:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
3. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Кодекс законів про працю України. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.